

Handläggare
Ulrika Kvarthoft Kruså
Telefon: 08-508 28 935**Till**
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2017-08-29 p.12

Program för City, stadsdelen Norrmalm och del av Östermalm

Remiss från stadsbyggnadsnämnden, Dnr 2017-06022

Förvaltningens förslag till beslut

1. Godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen
2. Justera beslutet omedelbart

Gunnar Söderholm
FörvaltningschefGustaf Landahl
Avdelningschef

Bakgrund

Miljö- och hälsoskyddsnämnden har från stadsbyggnadsnämnden fått Program för City, stadsdelen Norrmalm och del av Östermalm för synpunkter senast den 31 augusti 2017.

Syftet med programmet är att uttrycka Stockholms stads intentioner för utvecklingen av city ur ett helhetsperspektiv. Programmet illustrerar hur Vision för City 2030 kan konkretiseras och utgöra stöd, vägledning och verktyg för samtliga aktörer i den kommande planeringen av citys utveckling. Programmet redovisar både konkreta frågor och åtgärder som enkelt kan genomföras, och större frågor som kräver ytterligare fördjupning och kan genomföras i ett längre perspektiv.

Förvaltningens synpunkter

Programmet uppmuntrar till fler bostäder i city. Förvaltningen stödjer denna inriktning. Bostäder bör enligt förvaltningen koncentreras vid platser med bra luft och ljudkvalitet samt god tillgång till rekreationsområden. Bullernivåerna och luftföroreningshalterna är som högst vid gatunivå vilket innebär att

bostäder bör undvikas på bottenvåningarna vid högt trafikerade gator. Bostäderna bör istället placeras högre upp i fastigheterna. Det bör dock anmärkas att fler bostäder inte är en patentrösning för att få ett mer levande city. Det kan vara andra åtgärder som ger större effekt, t ex att bygga bort platser som uppfattas som otrygga eller att sträva efter att etablera verksamheter som har många besökare även utanför vanlig kontorstid.

Förvaltningen är positiv till ambitionen om att bygga bort barriärer för gång- och cykeltrafiken inom city. Inom flera delar av city saknas idag möjligheten att ta sig längre sträckor med cykel eller gående utan att hindras av förbipasserande bilar. Förvaltningen är positiv till stadens ambition om fler gånggator i city, detta möjliggör ett city mer anpassat för gående och med fler sociala mötesplatser.

Centralstationen med dess centrala kollektivtrafikläge bör enligt förvaltningen lyftas som en viktig plats där vardagsinköp kan göras utan bil.

Tillgången till tysta miljöer har stor betydelse i en storstad där bullret är ständigt närvarande. Miljöförvaltningen ser en möjlighet att skydda promenadstråk från trafikbuller. Exempelvis skulle vistelsevärdet kunna öka betydligt om absorberande bullerskydd vid broräcke installerades utefter välutnyttjade gångstråk som exempelvis Kungsbron (buller från Klarastrandsleden) och bron på Mäster Samuelsgatan (buller från Sveavägen). Staden har i ett VINNOVA-finansierat forskningsprojekt "Urbana akustiskärmar" utvecklat skärmar som skulle passa för detta ändamål.

En överdäckning av Västra city skulle enligt förvaltningen få många positiva effekter för miljö och hälsa. Det skulle också kunna ge city en mer sammanhållen struktur och öppna vattenlinjen för gång och cykeltrafik.

Stockholm är en stad med stor tillgång till vatten i den centrala staden. Ytorna vid vattnet upptas idag till stor del av vägar och parkeringsytor. Förvaltningen är positiv till programmets inriktning om att tillgängliggöra vattnet mer för citys innevånare och besökare för att höja vistelsevärdet i city.

Vattnet som kommunikationsled har lyfts av staden under årens lopp, men det finns ännu inte någon större tillgång till

kollektivtrafik på vatten. Även godshantering på vatten bör enligt förvaltningen kunna utvecklas i city.

Miljöförvaltningen är positiv till intentionen i programmet om att göra city grönare. Nya grönytor som möjliggör sammanhängande grönstråk genom city bör premieras, men det bör även tillskapas fristående grönytor som fickparker, gröna tak och väggar m.m. Grönytorna har en viktig roll som mångfunktionella ytor som tillför city ett flertal ekosystemtjänster.

För att klara av framtida klimatförändringar som stigande temperaturer och stora regnmängder som faller under kort tid måste tillgången till ekosystemtjänster förstärkas i hela city för att lindra effekten av klimatförändringarna. Detta kommer dessutom att bidra till att miljö kvalitetsnormerna för vatten blir möjliga att följa i de vattenförekomster som angränsar mot city. Vikten av att jobba med ekosystemtjänster som exempelvis dagvattenhantering och temperaturreglering lyfts redan idag i många pågående planer i city, men det är av stor vikt att detta arbete blir mer strukturerat exempelvis genom att använda grönytefaktorn och hållbar dagvattenhantering enligt stadens dagvattenstrategi och åtgärdsnivå som arbetsredskap. Enligt Miljöbyggprogram Stockholm, stadens miljökrav vid exploatering på stadens mark, ska grönytefaktorn användas på stadens egen mark. Förvaltningen rekommenderar även att arbetsredskapet tillämpas på privat mark för att säkerställa att ekosystemtjänster genomförs. Staden har också tagit fram riktlinjer för hållbar dagvattenhantering på kvartersmark för att ge vägledning till privata markägare i val av teknik.

Reflekterande tak ska enligt programmet undvikas i city. Detta ser miljöförvaltningen som ett problem då mörka tak som inte är reflekterande förstärker värmeeffekten lokalt och försvårar anläggandet av solceller då dessa behöver kylas. Förvaltningen anser att programmet istället bör möjliggöra att gröna tak alternativt ljusa tak kan anläggas i de delar av programområdet där mörka tak inte har betydelse ur kulturhistorisk bemärkelse. Programmet borde också kompletteras med generella riktlinjer för bygglov för solceller. Det har framkommit att byggherrar och fastighetsägare ibland anser att de estetiska kraven överordnas miljönyttan.

Förvaltningen är positiv till ambitionen i programmet om att fastighetsägare och byggaktörer ska uppmuntras att investera i miljö- och klimatsmart arkitektur. Ett sätt för staden att stötta

byggherrarna i detta arbete är att erbjuda kompetensseminarier så som görs i Norra Djurgårdsstaden. Kompetensseminarier är ett bra redskap för staden att sprida information till byggaktörer om hållbart byggande och vad som gäller i Stockholm.

Enligt länsstyrelsens översvämningskartering finns det risk för översvämning vid flera av citys vattennära lägen. Dessa platser nyttjas idag främst som vistelseystor, vilket innebär att risken för skador på byggnader är liten. Vid eventuell nybebyggelse nära vattenlinjen är översvämningsrisken en fråga som ska beaktas. Även stadens skyfallskartering ska beaktas vid nybyggnation då den indikerar riskområden i city där översvämnningar kan ske vid stora skyfall.

Slutligen vill förvaltningen anföra att cityprogrammet borde tillföras en något mer djupgående analys om varför Stockholms City ser ut som det gör i dag. Den beskrivning som lämnas i programmet ger en alltför förenklad bild av utvecklingen de senaste 100 åren. Det är inte fullt så enkelt att man förr prioriterade biltrafik och nu satsar mer på gång- cykel- och kollektivtrafik. Koncentrationen av den kommersiella bebyggelsen till city syftade också till att uppnå andra kvalitéer och att upplåtelsen av marken genom tomträtt skulle säkerställa att skattebetalarna tillgodogjordes markvärdesstegringarna.

En del av den tidigare citysaneringen blev med dagens mått mätt – och i många fall redan med dåtidens mått – okänsliga och brutala. Rivningen av en del märkesbyggnader i city och saneringen av Klarakvarteren ter sig numera som odiskutabla övergrepp. Men just därför behövs en något längre problematiserande text som ger en mer rimlig förklaring till hur 40- 50- och 60-talens beslutsfattare tänkte.

På samma sätt vore det värdefullt med en mer djupgående analys av vad näringslivet – såväl detaljhandel som finansverksamhet – kan tänkas behöva om 20-30 år. Nu är staden inne i en ny expansion. Kommunikationerna byggs ut, regionen växer i storlek och näringslivet skiftar igen. Huvudkontoren flyttar ut och/eller minskar i storlek. Tjänsterna blir mer varierande till både innehåll, storlek och betalningsförmåga. Digitaliseringen förändrar även näringslivets och detaljhandelns struktur.

Det hade varit värdefullt med en mera djuplodande diskussion om vilka krav näringslivets tunga trender nu ställer på lokaler och

hur fastighetsindustrin avser möta dessa krav. Alla tjänsteföretag kan inte betala höga lokalkostnader. Man skulle också kunna ha en kort redovisning hur andra motsvarande städer (Köpenhamn, Oslo, Helsingfors, Hamburg, Wien, Zürich m fl) tänker om motsvarande krav.

Slut

Bilaga: Program för city samrådshandling 2017-05-17